

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet Ett modernare socialförsäkringskydd för gravida (SOU 2023:23)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till ändring i socialförsäkringsbalken; ändring i föräldraledighetslagen (1995:584); ändring i semesterlagen (1977:480); förslag till ändringar i bestämmelserna om studiestöd; ändring i studiestödslagen (1999:1395); ändring i studiestödsförordningen (2000:655); ändring i lagen (2017:527) om studiestartsstöd; ändring i förordningen (2017:532) om studiestartsstöd; ändring i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd; ändring i förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd; ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring; ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter; ändring i förordningen (1982:366) om utbetalning av dagersättningar från Försäkringskassan; ändring i förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd samt ändring i förordningen (1998:562) med vissa bemyndiganden för Försäkringskassan.

I sak föreslås att det i sjukpenningregelverket ska förtydligas att en gravid inte ska anses vara frisk om en icke-gravid hade ansetts vara sjuk med motsvarande symtom och arbete. Vidare föreslås att taket vid beräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten i graviditetspenningen, som i dag ligger på 7,5 prisbasbelopp, ska höjas till samma nivå som inom sjukpenningen, 10 prisbasbelopp. Alla besvär som orsakas eller förvärras av graviditeten ska beaktas vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning i ett fysiskt påfrestande arbete. Det ska dock inte, i dagsläget, föras in en rätt till graviditetspenning vid psykiskt påfrestande arbete.

Utredaren föreslår att förmånsperioden i graviditetspenningen ska förlängas till och med dagen före faktisk förlossning. En icke-behovsprövad graviditetspenning ska införas, som ska kunna nyttjas de sista sju kalenderdagarna innan beräknad förlossning och fram till och med dagen före den faktiska förlossningen. Utredaren föreslår att tid med graviditetspenning och icke-behovsprövad graviditetspenning ska räknas som överhoppningsbar tid vid fastställande av ramtid i arbetslöshetsförsäkringen. Vidare ska graviditetspenning och icke-behovsprövad graviditetspenning kunna räknas in i den arbetssökandes normalarbetstid.

I betänkandet görs ett antal samlade överväganden avseende omplacering. Utredaren föreslår bland annat att arbetsgivaren ska bli skyldig att inkomma med sådan information som behövs i graviditetspenningärendet och att Försäkringskassan ska kontakta arbetsgivaren

direkt i stället för att, som i dag, be kvinnan inkomma med arbetsgivarens utlåtande. Arbetsgivaren ska också bli skyldig att, utöver den uppgiftsskyldighet som redan finns, på begäran lämna sådana uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena som behövs i ett ärende om graviditetspenning. Utredaren bedömer att omplacering på deltid bör kunna bli vanligare och lämnar i detta syfte förslag om ett förtydligande om att omplacering kan ske på hel- respektive deltid. Det föreslås även ett förtydligande av att omplaceringsmöjligheterna ska prövas varannan månad.

Utredaren föreslår att flerbarnstillägget för andra barnet inom barnbidraget tas bort och att medlen används till att finansiera förslagen i betänkandet.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Utredaren har haft i uppdrag att göra en översyn av socialförsäkringsskyddet för gravida. Syftet med översynen har varit att modernisera socialförsäkringsskyddet för gravida, framför allt regelverket om graviditetspenning, så att det i högre utsträckning än i dag fungerar ändamålsenligt för gravida arbetstagare och egenföretagare. Uppdraget har bland annat varit att, utifrån aktuell forskning, lämna förslag som syftar till att modernisera regelverket om graviditetspenning när det gäller i vilka situationer och under vilken period rätt till graviditetspenning ska finnas. Utredaren har också haft i uppdrag att undersöka i vilken utsträckning arbetsgivare vidtar relevanta åtgärder för att möjliggöra att gravida kan fortsätta att arbeta genom graviditeten och hur Försäkringskassan handlägger dessa uppgifter samt att lämna förslag som syftar till att arbetsgivarna i större utsträckning ska vidta relevanta åtgärder för att möjliggöra att gravida kan fortsätta att arbeta genom graviditeten, om det visar sig finnas behov av detta. I uppdraget har även legat att analysera gränsdragningen mellan sjukpenning och graviditetspenning samt att lämna förslag som syftar till att jämställa försäkringsskyddet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av graviditet med försäkringsskyddet vid nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom. Utgångspunkten har varit att inkomstbortfallsprincipen ska gälla.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Av betänkandet framgår att utredaren har övervägt ett stort antal alternativa lösningar till de förslag som lämnas. Med gränsdragningsproblemen som utgångspunkt har flera förslag att införa nedsatt arbetsförmåga till följd av graviditet som en alternativ grund för sjukpenning analyserats. Utredaren har bland annat övervägt möjligheten att skapa en delförmån inom ramen för sjukpenningen för arbetsförmåga nedsatt på grund av graviditet, en så kallad graviditetssjukpenning. Alternativet valdes bort på grund av sin komplexitet, krävande handläggning samt att vinsterna för gravida bedömdes som osäkra. Dessutom har möjligheterna att samla alla gravidas nedsatta arbetsförmåga i graviditetspenningen respektive att omhänderta all arbetsförmågenedsättning hänförlig till graviditeten i graviditetspenningen analyserats men bedömts ogenomförbara eller innebära betydligt fler nackdelar än fördelar.

Utredaren har bland annat även övervägt flera alternativa lösningar till förslaget om arbetsbaserad icke-behovsprövad graviditetspenning, där utgångspunkten har varit att en

ytterligare förlängning av kvinnors frånvaroperiod från arbetet bör undvikas samtidigt som en reell möjlighet till vila och förberedelse inför förlossningen bör erbjudas i slutet av graviditeten. Ett första alternativ har varit att styra ett ökat uttag av föräldrapenning och föräldraledighet till den sista perioden av graviditeten. Utredaren har även övervägt att föra över ett antal dagar från föräldrapenningen till graviditetspenningen och på så sätt tillskapa en icke-behovsprövad graviditetspenning utan att förlänga den potentiella ledighetsperioden. Ett tredje alternativ har varit att införa en icke-behovsprövad graviditetspenning på deltid under graviditetens sista månad.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I betänkandet anges att utredaren bedömer att de förslag som lämnas inte får några konsekvenser för Sveriges förpliktelser i förhållande till EU-rätten och inte heller påverkar den fria rörligheten inom EU. Graviditetspenning omfattas av förordning nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Utredaren bedömer att även den nya graviditetsförmånen, icke-behovsprövad graviditetspenning, kommer att omfattas av förordningen.

Utredaren har under arbetets gång beaktat mödraskyddsdirektivet för att tillse att de förslag som ges ligger i linje med detta. Bedömningen är att förslagen bidrar till att svensk rätt i än högre grad överensstämmer med EU-direktivet.

Förslagen bedöms överensstämma med de principer som uttrycks i Europaparlamentets och rådets direktiv 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU. Utredaren bedömer även i övrigt att förslagen är förenliga med såväl EU-rätten som Sveriges internationella åtaganden.

Regelrådet finner inget som talar emot förslagsställarens bedömning och anser därmed att redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I remissen föreslås att författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2025, som bedöms vara den tidigast möjliga tidpunkten med beaktande av sedvanlig lagstiftningsprocess samt att Försäkringskassan, CSN och arbetslöshetskassorna behöver tid till förberedelser och för att informera allmänheten om de nya bestämmelserna.

Vidare anges att för graviditetspenning som avser tid före ikraftträdandet ska fortsatt äldre föreskrifter gälla. De nya bestämmelserna om arbetsgivarutlåtande och uppgiftsskyldighet i 110 kap. 16 och 31 §§ tillämpas på ansökningar om graviditetspenning som inkommer till Försäkringskassan efter ikraftträdandet. De nya reglerna om studiestöd ska gälla ersättning som avser tid efter ikraftträdandet. Äldre bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring bör gälla för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet. Övergångsbestämmelser med denna innebörd föreslås. För övriga föreslagna författningsändringar behövs, enligt utredaren, inte några övergångsbestämmelser.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I betänkandet finns viss information om kvinnor på arbetsmarknaden med avseende på yrkesval, anställningsform, arbetstidens omfattning, sjukfrånvaro och arbetsmiljö. Det förekommer även en del uppgifter om andelen kvinnor som är företagare samt inom vilka branscher och företagsformer. Därtill finns övergripande information om förändringar på arbetsmarknaden sedan graviditetspenningen infördes.

Regelrådet gör följande bedömning. Av remissen är det möjligt att dra en del slutsatser, särskilt avseende vilka branscher som i störst utsträckning berörs av förslagen. Regelrådet anser dock att det hade varit önskvärt med tydligare och mer utförlig information även vad gäller berörda företag utifrån antal och storlek, dock med beaktande av att viss statistik kan vara svår att tillgå.

Regelrådet finner således redovisningen av berörda företag utifrån bransch godtagbar, medan redovisningen utifrån antal och storlek är bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

I betänkandet anges att de förslag som lämnas inte bedöms få några omfattande effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Företag berörs direkt av lagstiftningen i de delar som rör föräldraledighetslagen i den mån de är arbetsgivare, där förslagen kan innebära ökad tydlighet i arbetet med omplaceringar av gravida arbetstagare. Förslaget om att arbetsgivaren ska pröva möjligheten till omplacering varannan månad innebär att det förtydligas med vilken frekvens en sådan prövning ska göras. Det kan innebära att arbetsgivare får göra denna prövning oftare än i dag under en arbetstagares graviditet. Detta torde dock, enligt förslagsställaren, inte innebära några märkbara skillnader för arbetsgivare, givet att detta redan i dag ska göras löpande. Eftersom det är varannan månad som prövningen ska ske är det i praktiken bara vid risker i arbetsmiljön som detta blir aktuellt. För små företag kan det i högre utsträckning antas vara obehövligt eftersom de har mindre möjligheter att hitta omplaceringar i sin verksamhet. Ett undantag där mindre företag medges längre perioder finns redan i dag.

Som tidigare har angetts föreslår utredaren att Försäkringskassan ska begära utlåtande från arbetsgivaren, i stället för från kvinnan, i ärenden om graviditetspenning. Det föreslås även att arbetsgivares uppgiftsskyldighet ska utvidgas till att även omfatta uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena. Utredaren uppger att många arbetsgivare redan i dag skriver utlåtanden i ärenden om graviditetspenning och att det finns bestämmelser som innebär att en arbetsgivare på begäran av Försäkringskassan ska inkomma med uppgifter om en viss namngiven person. Förslaget om att arbetsgivare ska inkomma med underlag i frågan om omplacering i ett ärende om graviditetspenning och ompröva omplaceringsmöjligheterna varannan månad innebär, enligt utredaren, till stor del förtydliganden av det som redan i dag gäller för arbetsgivare. Den utökade administrativa bördan bedöms därför som låg och kan ytterligare minskas genom att Försäkringskassan i högre utsträckning möjliggör digitala intyg.

I betänkandet föreslås att Försäkringskassan tar fram en mall, eller uppdaterar den mall som finns för utlåtande i dag. Detta blir en hjälp för arbetsgivare. Det är utredarens uppfattning att dokumentationen i dessa frågor kan kräva mer arbete initialt, men att det med tiden bör

finnas en upparbetad erfarenhet i verksamheten som gör att det går enkelt att göra dessa bedömningar och beskriva dem. Det har ända sedan graviditetspenningens införande framhållits att det kan vara svårare för små företag att hitta omplaceringsmöjligheter i sin verksamhet. Utredaren bedömer att detta även gäller i dag. Förslag om att arbetsgivare ska inkomma med intyg i frågan om omplaceringsmöjligheter påverkar små företag på samma sätt som stora. Arbetsgivaren bör dock, enligt förslagsställaren, relativt enkelt kunna förklara för Försäkringskassan att omplaceringsmöjligheterna är uttömda i en mindre verksamhet.

I remissen anges att för många mindre arbetsgivare är hanterandet av intyg i graviditetspenningärenden något som förekommer sällan. För dessa innebär den tillkommande uppgiften att inkomma med intyget till Försäkringskassan en mycket liten ytterligare administrativ börda. För andra arbetsgivare, till exempel kommuner, är frågan om intyg i graviditetspenningärenden betydligt vanligare. För dessa arbetsgivare kommer uppgiften innebära något mer administration än i dag. Större arbetsgivare har dock betydligt bättre möjligheter att hantera administrativa uppgifter på ett systematiskt sätt. Det är troligt, anser förslagsställaren, att den nya uppgiftsskyldigheten avseende förhållanden i verksamheten innebär att arbetsgivare av alla storlekar i lägre grad behöver besvara kompletteringsfrågor från Försäkringskassan.

I betänkandet anges att flera förslag syftar till mer insatser från myndigheterna i syfte att stödja arbetsgivare i frågor kring gravidas arbetsmiljö och omplaceringar. Detta innebär förbättrade förutsättningar för arbetsgivare att riskbedöma sin verksamhet och till någon del kunna nyttja den gravidas kompetens i verksamheten en längre tid. Små företag har mer sällan ett systematiskt arbetsmiljöarbete och kan därför gynnas särskilt av insatser som görs i dessa frågor.

Förslaget om den icke-behovsprövade graviditetspenningen bör, enligt utredarens mening, inte påverka företagets möjligheter att planera och bemanna sin verksamhet i någon betydande utsträckning, eftersom arbetsgivare sedan länge har behövt ha beredskap för att den gravida inte arbetar under de dagar som infaller närmast den beräknade förlossningen. Möjligen kan något fler kvinnor än i dag komma att avstå från arbete under denna tid, men förslaget innebär inte att planeringsförutsättningarna påverkas mer än marginellt. Några av de föräldrapenningdagar som annars hade nyttjats under graviditeten kan med förslaget i stället komma att nyttjas längre fram i barnets liv. Det innebär att arbetstagaren skulle kunna välja en något längre ledighet med föräldrapenning efter barnets födelse jämfört med i dag. En längre föräldraledighet skulle kunna innebära att arbetsgivaren får något svårare med schemaläggning och bemanning längre fram. Den föräldrapenning som används i slutet av graviditeten är inte omfattande och möjligheten till att spara ledighetstid till senare kan därmed, som utredaren ser det, inte väntas ha några större effekter för arbetsgivarna. Det finns även periodbegränsningar avseende föräldrapenning som innebär att arbetstagaren endast har rätt till tre föräldrapenningperioder under ett kalenderår.

Förslaget som syftar till att minska risken för diskriminering av gravida vid bedömningen av rätten till sjukpenningen bedöms leda till att fler gravida beviljas sjukpenning. Utredaren bedömer dock att det har begränsad effekt på företagets sjuklönekostnader mot bakgrund av att merparten av de gravida som tillkommer till sjukpenningen bedöms stanna hemma från arbetet under sjuklöneperioden även utan förslaget. Totalt uppskattar utredaren att företagen får betala sjuklön i två veckor till ytterligare 200 gravida per år till följd av förslaget.

Utredaren föreslår att samtliga besvär som orsakas eller förvärras av graviditeten ska beaktas vid bedömningen av rätten till omplacering samt graviditetspenning i fysiskt påfrestande arbeten. Det innebär att överväganden kring omplacering kan behöva göras för något fler arbetstagare. Frågan om psykiska besvär som sätter ned arbetsförmågan kan uppfattas som mer svårbedömd än frågan kring fysiska besvär. För rätten till omplacering föreligger inget krav på intyg från läkare eller liknande och även avseende fysiska besvär är det alltså en fråga om arbetstagarens uppgifter om besvär som arbetsgivaren har att förhålla sig till. En dialog måste redan i dag föras mellan arbetstagare och arbetsgivare avseende arbetsförmågenedsättning och eventuella omplaceringsmöjligheter. Eftersom beviljandegraden är så hög inom graviditetspenningen bedömer utredaren att för flertalet av de gravida som har psykiska besvär i fysiskt påfrestande arbeten föreligger även fysiska besvär och omplaceringsutredningar görs alltså för dessa gravida redan i dag.

I betänkandet konstateras att egenföretagare har rätt till graviditetspenning precis som arbetstagare. Förslagen om bland annat förlängd förmånstid och höjt tak för graviditetspenningen, förbättrad information om risker i arbetsmiljön och förslag om icke-behovsprövad graviditetspenning kommer även egenföretagare till del. Det uppges dock vara rimligt, utifrån bland annat statistik om uttag av föräldrapenning, att anta att egenföretagare i vissa fall kan ha svårare att nyttja de nya förmånerna eftersom företaget kräver deras närvaro. Egenföretagare lyfter ofta fram vikten av flexibilitet i föräldraförsäkringen. Förslaget om en icke-behovsprövad graviditetspenning innebär att de sparade föräldrapenningdagarna kan användas senare i barnets liv vilket, enligt utredaren, bidrar till ökad flexibilitet.

Avslutningsvis uppger utredaren att det är svårt att förutse konsekvenserna av de förslag som nu presenteras. Hur det ökade fokuset på gravidas arbetsvillkor och arbetsmiljöer får genomslag kan variera mellan branscher och sektorer. Utredaren föreslår mot denna bakgrund att förslagen bör följas upp. I denna uppföljning bör nyttillkommen forskning kring psykiskt påfrestande arbete och dess påverkan på gravida samt graviditeten lyftas och analyseras.

Till betänkandet har ett särskilt yttrande givits, undertecknat av företrädare för Svenskt Näringsliv, SKR och Arbetsgivarverket. De delar bedömningen att socialförsäkringsskyddet för gravida behöver moderniseras för att bli mer ändamålsenligt och konstaterar att utredaren lägger förslag som kan bidra till detta. De anser dock att utredningen även lämnar förslag som kommer att förlänga kvinnors totala frånvaro från arbetslivet och innebära problem för arbetsgivares framtida kompetensförsörjning. Vidare lämnas förslag som dels innebär att den administrativa bördan för arbetsgivare kommer att öka, dels kommer att vara tvistedrivande. Företrädarnas bedömning är att förslagen inte är ändamålsenliga i denna del.

Beträffande den nya, icke-behovsprövade graviditetspenningen framhåller undertecknarna att dagens flexibla och generösa regelverk kring såväl föräldraledighet som föräldrapenning redan beaktar kvinnors generella behov av vila inför förlossning. De menar att utredarens förslag riskerar att vara starkt normerande för gravida kvinnor i arbetslivet. De gravida som vill arbeta fram till beräknad förlossning kan redan i dag uppleva en förväntan från samhället och omgivningen att ta ledigt den sista tiden – den förväntan kommer att öka ytterligare med detta förslag. Även om dagens generösa föräldraförsäkring i grunden är gynnsam för arbetsmarknaden medför den, enligt företrädarna, utmaningar för deras medlemmar, inte minst inom samhällskritisk verksamhet såsom hälso- och sjukvård, omsorgsverksamhet samt försvar och brottsbekämpning. Föräldraledighet som tas ut för större barn i samband med semesterperioder leder till svårigheter att bemanna, eftersom arbetstagares önskemål om

föräldraledighet måste prioriteras framför övriga arbetstagares önskemål om semester. Att bygga ut förmånen ytterligare skulle förvärra dessa problem. Företrädarna anser därför att det är en brist att utredaren inte lämnar förslag om att minska antalet tillgängliga föräldrapenningdagar i motsvarande grad som förslag om införande av dagar med graviditetsspenning, så att den totala frånvaron inte ökar. Såsom förslaget nu är utformat kommer det, enligt dem, att öka kvinnors frånvaro från arbetslivet.

Undertecknarna konstaterar att arbetsgivare vidtar en mängd åtgärder som möjliggör att anställda under graviditet på ett säkert sätt ska kunna fortsätta att arbeta. Inom ramen för utredningen har dock de faktiska åtgärder som arbetsgivare vidtar för att tillvarata arbetsförmåga hos gravida arbetstagare inte utretts. Därmed har det inte heller gjorts någon analys av om åtgärderna är otillräckliga. Företrädarna anser därför inte att förslag som innebär utökade skyldigheter för arbetsgivare vad gäller omplacering eller dokumentationskrav är motiverade. Förslaget om en utvidgad skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena till Försäkringskassan innebär en utökad administrativ börda som måste vara motiverad och tydligt kunna vägas mot andra vinster som kan uppnås. Undertecknarna menar att förslaget i denna del varken är motiverat eller står i proportion till eventuell nytta. Utredaren har inte heller visat vilka problem förslaget är avsett att lösa eller vilka konsekvenser förslaget kan komma att få. Vidare anges att utredaren också har föreslagit att arbetsgivaren som huvudregel ska lämna dessa uppgifter skriftligt genom ett arbetsgivarutlåtande, om det inte är uppenbart obehövt. Som exempel ges att det kan vara uppenbart obehövt om den gravida kvinnan redan har bifogat ett arbetsgivarutlåtande till ansökan, däremot gäller detta inte om motsvarande uppgifter lämnas muntligt. Företrädarna menar att detta är ett för snävt undantag och utvidgar den administrativa bördan för arbetsgivare på ett obefogat sätt.

Därtill anges i det särskilda yttrandet att utredaren inte tillräckligt analyserat de arbetsrättsliga konsekvenserna av de föreslagna ändringarna av föräldraledighetslagen, varför förslagen är otillräckligt utredda. Oklarheter avseende föräldraledighetslagen kan öka risken för tvister.

Företrädarnas samlade bedömning är att det inte är tillräckligt belagt att utredaren belyser alla de konsekvenser som kan tänkas bli en följd av förslagen som rör generell "icke behovsprövad" graviditetsspenning, utökad intygs- och uppgiftsskyldighet för arbetsgivare samt föräldraledighetslagen. När flera av förslagen som lämnas påverkar allmänna ersättningssystem finns svårigheter att överblicka förslagets konsekvenser. Förslagen riskerar att leda till permanenta och strukturella förändringar, och kostnadsberäkningarna riskerar att inte beakta alla konsekvenser av detta. Av dessa skäl anser undertecknarna att betänkandet i angivna delar inte svarar upp mot uppdraget som följer av utredningens direktiv. De kan därför inte ställa sig bakom de förslag som presenterats i dessa delar.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet instämmer med företrädarna för Svenskt Näringsliv, SKR och Arbetsgivarverket att konsekvenserna av förslagen är otillräckligt utredda och därmed svåra att överblicka. Kostnadsberäkningarna, i likhet med beskrivningarna av påverkan på tidsåtgång och verksamhet, är i vissa fall vaga, i andra fall obefintliga. Förslagen om en utvidgad skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena samt inkomma med intyg avseende omplaceringsmöjligheter innebär en utökad administrativ börda som blir särskilt kännbar för små företag. Regelrådet kan dessutom konstatera att utredaren själv uppger att det är svårt att förutse konsekvenserna av förslagen och därför förordar att de följs upp.

Regelrådet finner således redovisningen av förslagets påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I betänkandet anges att de förslag som lämnas inte bedöms få några omfattande effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Regelrådet gör följande bedömning. Informationen i remissen är mycket knapphändig. Mot bakgrund av den oklara kostnadsbilden och de svåröverblickbara konsekvenserna av förslagen, som redogjorts för ovan, anser Regelrådet att påverkan på konkurrensförhållandena inte kan uteslutas.

Regelrådet finner därmed redovisningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det finns ingen information i betänkandet om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner inget som talar för att regleringen skulle ha påverkan på företagen i andra avseenden än vad som redogjorts för ovan och finner därmed avsaknaden av information godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I remissen anges att utredaren har intervjuat arbetsmiljöinspektörer från Arbetsmiljöverket som menar att omplacering är lättare för kommuner, regioner och större företag än för små företag som sällan har HR-ansvariga eller omplaceringsmöjligheter. Utredaren bedömer att detta även gäller i dag. Förslaget om att arbetsgivare ska inkomma med intyg i frågan om omplaceringsmöjligheter påverkar små företag på samma sätt som stora. Arbetsgivaren bör dock, enligt utredaren, relativt enkelt kunna förklara för Försäkringskassan att omplaceringsmöjligheterna är uttömda i en mindre verksamhet. Ett undantag där mindre företag medges längre perioder finns redan i dag.

Det anges vidare att riskbedömningar alltid ska dokumenteras skriftligt, även i små företag. I riskbedömningen ska anges vilka risker som finns och om de är allvariga eller inte. Arbetsgivaren ska snarast möjligt informera den gravida kvinnan om resultatet av riskbedömningen och om de åtgärder som ska vidtas. Det föreskrivs inte på vilket sätt den informationen ska lämnas.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet kan konstatera att förslag om en utvidgad skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena samt inkomma med intyg avseende omplaceringsmöjligheter innebär en utökad administrativ börda som blir särskilt kännbar för små företag. Samtidigt redovisar utredaren inte vilka problem dessa förslag är tänkta att lösa eller eventuella vinster som kan uppstå. Regelrådet vill också framhålla att ett av syftena med utredningens förslag är att förbättra även för egenföretagare, samtidigt som det konstateras att det kommer att vara svårare för dessa att utnyttja de föreslagna förmånerna.

Regelrådet finner således redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner att konsekvensutredningen i ett antal delasppekter, berörda företag utifrån antal och storlek, påverkan på kostnader, tidsåtgång och verksamhet, påverkan på konkurrensförhållandena och särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning, brister i kvalitet. Konsekvenserna av förslagen är oklara och svåra att överblicka samtidigt som kostnadsberäkningarna är antingen vaga eller obefintliga. Förslagen kommer att innebära en utökad administrativ börda som blir särskilt kännbar för små företag. Sammantaget är detta avgörande för helhetsbedömningen.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 21 november 2023.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Ulrika Wienecke.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Ulrika Wienecke
Föredragande